



Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Podsekretarz Stanu
Główny Geolog Kraju
Krzysztof Galos

DGL-WW.050.7.2024.KŻ
3415375.13565113.10918605
Warszawa, 18-10-2024

Marszałek Sejmu RP
Pan Szymon Hołownia

Do wiadomości:
Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 5050 (K10INT5050) Pani Poseł Anity Kucharskiej-Dziedzic z dnia 27 września 2024 r., dotyczącą likwidacji podziemnego składowiska odpadów „Otyń” znajdującego się w miejscowości Zakęcie, w województwie lubuskim, uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

Mając na uwadze fakt, że moja odpowiedź z dnia 9 sierpnia 2024 r. znak: DGLWW.762.1.2024.1.KŻ (dalej: „Odpowiedź na Pismo”) na pismo Burmistrza Otynia z dnia 8 sierpnia 2023 r. znak: (dalej: „Pismo”), na którą powołuje się Pani Poseł w interpelacji, nie doprowadziła do wyjaśnienia wszystkich wątpliwości po stronie zainteresowanych w sprawie, poniżej w kompleksowy sposób przedstawiam stanowisko i rolę organu koncesyjnego w związku z likwidacją zakładu górniczego prowadzącego podziemne składowisko o odpadów „Otyń”, które wystosowałem poprzednio w odpowiedzi na szereg innych interpelacji i interwencji Parlamentarzystów.

W ślad za swoją wcześniejszą interwencją z dnia 30 lipca 2024 r. znak AKD/ZG/39/07/2024 w tej sprawie, we wspomnianej interpelacji Pani Poseł zwróciła się dodatkowo do Prezesa Rady Ministrów (po czym interpelacja została przekazana do Ministra Klimatu i Środowiska zgodnie z właściwością) z następującymi pytaniami doprecyzowującymi:

1. czy planowane jest przygotowanie przepisów umożliwiających skorzystanie ze środków wpłaconych w ramach zabezpieczenia na podstawie przepisów nieobowiązującej już ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. prawo geologiczne i górnicze?
2. jeśli odpowiedź na pytanie pierwsze jest twierdząca, to w jakim terminie spodziewane jest wdrożenie takich przepisów?
3. jeśli odpowiedź na pytanie pierwsze jest przecząca, to jaką inną możliwość pozyskania środków z zabezpieczenia, o którym mowa wyżej, dla celów likwidacji składowiska odpadów, dostrzega KPRM?

Odpowiadając na tak postawione pytania, pragnę wyjaśnić, że:

- Ministerstwo Klimatu i Środowiska planuje gruntowną nowelizację przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze, która ma zawierać również przepisy umożliwiające szersze skorzystanie z zabezpieczenia ustanawianego zarówno na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze jak i ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze;
- jakkolwiek trudno obecnie przewidywać, kiedy takie przepisy mogą zacząć obowiązywać, to jednak wpisanie tej nowelizacji do wykazu prac legislacyjnych powinno nastąpić w przyszłym roku;
- z przyczyn wskazanych poniżej w uzasadnieniu zmiana legislacyjna przepisów stanowi jedyną realną możliwość skorzystania z przedmiotowych środków z zabezpieczenia.

1. Stan faktyczny

1.1. Koncesja i jej cofnięcie

14 grudnia 2006 r. Minister Środowiska udzielił DPV Service sp. z o.o. (dalej: „Przedsiębiorca”) koncesji nr 6/2006/s (dalej: „Koncesja”) na składowanie odpadów w górotworze – Podziemnym Składowisku Odpadów „Otyń” (dalej: „PSO Otyń”) zlokalizowanym w wyeksploatowanym złożu gazu ziemnego i ropy naftowej „Otyń” położonym na terenie gminy Otyń, powiat nowosolski, województwo lubuskie.

W pkt 16 Koncesji ustanowiono zabezpieczenie (tj. ściśle rzecz ujmując nałożono obowiązek ustanowienia zabezpieczenia w określonej formie) roszczeń mogących powstać wskutek prowadzenia działalności objętej koncesją w wysokości 2.000.000 PLN w formie gwarancji bankowej na okres trwania Koncesji (dalej: „Zabezpieczenie”).

Zgodnie z Koncesją Przedsiębiorca ustanowił Zabezpieczenie w formie gwarancji bankowej PKO Banku Polskiego S.A. w Warszawie z dnia 8 września 2011 r. nr 7/2011 „Dobrego wykonania działalności objętej koncesją” (dalej: „Gwarancja”), wystawionej na zlecenie Przedsiębiorcy, której beneficjentem był Minister Środowiska (obecnie: Minister Klimatu i Środowiska).

Decyzją z dnia 23 lipca 2015 r. (znak: DGK-II-4772-2/28284/14/AW, dalej „Decyzja”) Minister Środowiska cofnął Przedsiębiorcy Koncesję, a następnie wskutek złożonego przez organ koncesyjny oświadczenia o naruszeniu przez Przedsiębiorcę obowiązków koncesyjnych (warunek zastrzeżony w Gwarancji), instytucja finansowa wypłaciła Skarbowi Państwa kwotę zastrzeżoną w Gwarancji.

Po wpłynięciu w dniu 3 czerwca 2015 r. środków pochodzących z Gwarancji na rachunek bankowy Ministerstwa Środowiska (obecnie: Ministerstwo Klimatu i Środowiska), kwota ta w dniu 8 czerwca 2015 r. została w całości przekazana na centralny rachunek budżetu państwa jako niewyodrębniona część dochodu budżetu państwa za okres od 1 do 5 czerwca 2015 r.

1.2. Stan obecny

W świetle informacji znanych organowi koncesyjnemu z urzędu:

- Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu nadal prowadzi postępowanie w przedmiocie egzekucji administracyjnej mającej na celu likwidację zakładu górniczego prowadzącego PSO „Otyń”, a dodatkowo w celu efektywnego zakończenia tego postępowania wystąpiono o ustanowienie dla Przedsiębiorcy kuratora;
- w związku z erupcją medium złożowego (składowiskowego), jaka miała miejsce w grudniu 2021 r., PSP zabezpieczyła teren i substancję, która wydostała się z PSO „Otyń”, a także dokonała neutralizacji substancji na terenie dotkniętym tym zdarzeniem, a w późniejszym okresie (luty i marzec 2022 r.) specjalistyczne przedsiębiorstwo dodatkowo wykonało prace ziemne i porządkowe związane z działaniami zapobiegawczymi szkodzi w środowisku w powierzchni ziemi oraz odbiór odpadów wypompowanych po wycieku;
- w sierpniu 2024 r. w związku z interwencją władz samorządowych Otynia dotyczącą niepokojąco wysokich odczytów ciśnienia na manometrze zainstalowanym na głowicy odwiertu w PSO „Otyń”, Inspektor z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze dokonał oględzin uzbrojenia napowierzchniowego odwiertu, w tym dwóch zamontowanych na instalacji manometrów, na terenie PSO „Otyń”, w wyniku czego sporządzono dokumentację zdjęciową, którą przesłano następnie do OUG w Poznaniu, a w oparciu o taką stwierdzono, że „*stan odwiertu jest prawidłowy*”;
- władze samorządowe doraźnie starają się przeciwdziałać zagrożeniom związanym z PSO „Otyń” oraz ich skutkom w oparciu o instrumenty prawne określone w ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym.

2. Uwagi wstępne

Skomplikowany charakter sprawy wynika przede wszystkim ze zmiany stanu prawnego, która dokonała się z dniem 1 stycznia 2012 r., w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. Nr 163, poz. 981 ze zm., dalej: „nowe p.g.g.”), która zastąpiła ustawę z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. Nr 228, poz. 1947, dalej: „dawne p.g.g.”).

Istotną kwestią jest zatem fakt, że nałożenie obowiązku ustanowienia Zabezpieczenia nastąpiło na podstawie dawnego p.g.g., podczas gdy do cofnięcia Koncesji (na podstawie Decyzji), a także - będącego przedmiotem zainteresowania w interpelacji - zrealizowania Gwarancji, stanowiącej formę ustanowionego w sprawie Zabezpieczenia, doszło już w czasie obowiązywania nowego p.g.g.

Powyższe powoduje, że rozpatrując status Zabezpieczenia po wejściu w życie nowego p.g.g. musimy brać pod uwagę tzw. przepisy przejściowe (określane czasem mianem: intertemporalnych lub międzyczasowych), regulujące wpływ nowej albo znowelizowanej ustawy na stosunki powstałe pod działaniem ustawy albo ustaw dotychczasowych bez względu na to, czy do tych stosunków zamierza się stosować przepisy dotychczasowe, przepisy nowe czy przepisy regulujące ten wpływ w sposób odmienny od przepisów dotychczasowych i przepisów nowych.

W interesującym nas zakresie zasadnicze znaczenie ma przepis art. 201 nowego p.g.g., który wprawdzie nie odnosi się wprost do Zabezpieczenia, jednakże stanowi, że „(...) składowanie odpadów w górotworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych, określone w dotychczasowych przepisach staje się (...) podziemnym składowaniem odpadów w rozumieniu ustawy” (tj. nowego p.g.g.).

Jest to w istocie rzeczy jedyny przepis intertemporalny dotyczący podziemnego składowania odpadów (dawnego: składowania odpadów w górotworze), który pełni rolę wskazówki interpretacyjnej także w zakresie wszelkich elementów uregulowania takiego rodzaju działalności, w tym również Zabezpieczenia. Jak wskazałem natomiast w Odpowiedzi na Pismo, brak jest jakiegokolwiek odrębnej regulacji międzyczasowej samego Zabezpieczenia.

Uzasadniając powyższe, odwołam się do publikacji, w której stwierdzono:

„Ujmując rzecz szerzej odnotować należy, że do dotychczasowej działalności będą miały zastosowanie począwszy od 1.1.2012 r. wszelkie przepisy regulujące bądź to podziemne bezzbiornikowe magazynowanie substancji, bądź też podziemne składowanie odpadów.”

/por. H. Schwarz, Prawo geologiczne i górnicze. Tom II. Komentarz. Wyd. 2, Warszawa 2022/

Wynika z niej, że począwszy od 1 stycznia 2012 r. wszelkie aspekty dotyczące dotychczasowego składowania odpadów w górotworze w rozumieniu dawnego p.g.g. w całości podlegają reżimowi nowego p.g.g., jako podziemne składowanie odpadów w jej rozumieniu (z zastrzeżeniem uregulowania art. 222 nowego p.g.g., które do postępowań administracyjnych niezakończonych przed wejściem w życie p.g.g. nakazuje stosować przepisy dotychczasowe – co jednak pozostaje bez znaczenia w niniejszej sprawie), gdyż ówczasie w jej ramach nie było prowadzone jakiegokolwiek postępowanie administracyjne). Konsekwentnie również samo Zabezpieczenie podlega w całości regulacji nowego p.g.g.

Oznacza to dodatkowo, że z braku odmiennych uregulowań, jako część unormowania statusu podziemnego składowania odpadów (dawnego: składowania odpadów w górotworze) również likwidacja zakładu górniczego prowadzącego podziemne składowisko odpadów (dawnego: zakładu górniczego prowadzącego składowisko odpadów w górotworze) podlega regulacji nowego p.g.g.

3. Właściwość organów administracji publicznej w zakresie likwidacji zakładu górniczego prowadzącego podziemne składowisko odpadów

Mając na uwadze, że w szeregu interpelacji i interwencji zwrócono się z pytaniem, jakie działania podejmuje Minister Klimatu i Środowiska w celu likwidacji podziemnego składowiska odpadów „Otyń”, chciałbym zwrócić uwagę na poniższe uregulowania nowego p.g.g.

Na podstawie art. 129 ust. 1 p.g.g. w przypadku likwidacji zakładu górniczego, w całości lub w części, przedsiębiorca jest obowiązany:

- zabezpieczyć lub zlikwidować wyrobiska górnicze oraz urządzenia, instalacje i obiekty zakładu górniczego;
- przedsięwziąć niezbędne środki chroniące sąsiednie złoża kopalin;
- przedsięwziąć niezbędne środki chroniące wyrobiska sąsiednich zakładów górniczych;

- przedsięwziąć niezbędne środki w celu ochrony środowiska oraz rekultywacji gruntów po działalności górniczej.

Co jednak istotne dla sprawy i interpelacji, to organ nadzoru górniczego (tj. właściwy dyrektor OUG, w tym przypadku Dyrektor OUG w Poznaniu) w uzasadnionych przypadkach może, w drodze decyzji, nakazać przedsiębiorcy wykonanie obowiązku likwidacji zakładu górniczego lub jego oznaczonej części (tak art. 129 ust. 6 nowego p.g.g.).

Jednocześnie, wspomniana decyzja określa termin i sposób wykonania obowiązku likwidacji zakładu górniczego lub jego oznaczonej części (tak art. 129 ust. 7 zd. 1 nowego p.g.g.), przy czym w przypadku bezskutecznego upływu określonego terminu, właściwy organ nadzoru górniczego wszczyna postępowanie egzekucyjne.

Opisane wyżej postępowanie zostało wszczęte przez Dyrektora OUG w Poznaniu, niemniej dotychczas nie doprowadziło do likwidacji zakładu górniczego prowadzącego PSO „Otyń”.

Należy zauważyć, że w przytoczonej procedurze ustawodawca nie przewidział żadnej roli dla organu koncesyjnego jako organu administracji geologicznej.

Wyjaśnię dodatkowo, że ostateczne - w uproszczeniu - zakończenie działalności w zakresie podziemnego składowania odpadów, przybiera formę likwidacji zakładu górniczego prowadzącego podziemne składowisko odpadów. Nie chodzi tu zatem o likwidację podziemnego składowania odpadów jako takiego, rozumianą w szczególności jako odpompowanie całości substancji (odpadów) zatłoczonych w czasie funkcjonowania składowiska (z wielu względów byłoby to niemożliwe), lecz przede wszystkim o likwidację otworu wiertniczego lub odwiertu w sposób zapewniający szczelną izolację poziomów wodnych, ropnych i gazowych.

Po odłączeniu urządzeń i instalacji, w zależności od stanu technicznego uzbrojenia węgłbnego, likwidacja zakładu górniczego będzie zatem polegała na:

- trwałym zabezpieczeniu wylotu zlikwidowanego otworu wiertniczego lub odwiertu;
- trwałym oznakowaniu zlikwidowanego otworu wiertniczego lub odwiertu;
- wyznaczeniu strefy ochronnej wokół zlikwidowanego otworu wiertniczego lub odwiertu.

Oczywiście okoliczności faktyczne (środowiskowe i techniczne) mogą przesądzić o konieczności odebrania niewielkiej części zatłoczonej uprzednio substancji (odpadów), jednakże z zasady likwidacja zakładu górniczego prowadzącego podziemne składowisko odpadów z całą pewnością nie polega na odpompowaniu substancji (odpadów) zatłoczonych w czasie funkcjonowania składowiska.

Nie zmienia to jednak w niczym tego, że to dyrektor właściwego OUG posiada w tym zakresie specjalistyczną wiedzę i kompetencje, nie pozostawiając pola do działania Ministra.

4. Problematyka spornego Zabezpieczenia

4.1. Właściwość w sprawie Zabezpieczenia

Wywołujące natomiast daleko posunięte wątpliwości Zabezpieczenie w formie Gwarancji zostało ustanowione na podstawie art. 17 ust. 3 w zw. z art. 17 ust. 1 dawnego p.g.g., w świetle którego w koncesji na działalność w zakresie składowania odpadów

w górotworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych, udzielenie koncesji było obowiązkowo uzależnione od ustanowienia zabezpieczenia roszczeń, mogących powstać wskutek wykonywania działalności objętej koncesją.

Dawne p.g.g. przewidywało natomiast dwa alternatywne sposoby wykorzystania Zabezpieczenia:

- jak stanowił art. 82 p.g.g., w uzasadnionych przypadkach koszty wykonania obowiązków związanych z likwidacją zakładu górniczego mogły być pokryte z zabezpieczenia ustalonego w koncesji, przy czym dawne p.g.g. nie regulowało w jakikolwiek sposób procedury orzekania w sprawie pokrycia tych kosztów, w szczególności nie wskazywało wyraźnie organu właściwego w tych sprawach;
- na podstawie art. 95 ust. 3 w zw. z art. 97 ust. 1 dawnego p.g.g., sąd powszechny w sprawie o naprawienie szkód (tzw. górniczych) mógł w uzasadnionych przypadkach orzec, że odszkodowanie może być wypłacone z zabezpieczenia ustalonego zgodnie z art. 17 dawnego p.g.g.

Po wejściu w życie nowego p.g.g. odpowiednikiem art. 17 dawnego p.g.g. stał się przepis art. 28 ust. 1 nowego p.g.g., zgodnie z którym koncesji na podziemne składowanie odpadów udziela się pod warunkiem ustanowienia zabezpieczenia roszczeń mogących powstać wskutek wykonywania takiej działalności.

Jednocześnie, jedyną wyrażoną wprost podstawą wykorzystania Zabezpieczenia na gruncie nowego p.g.g. stał się natomiast przepis art. 151 ust. 4 nowego p.g.g., zgodnie z którym w związku z postępowaniem przed sądem powszechnym, jeżeli przedsiębiorca uchylił się od wykonania ugody lub wyroku nakazującego naprawę szkód wyrządzonych ruchem zakładu górniczego, koszt wykonania zastępczego może zostać pokryty z zabezpieczenia, o którym mowa w art. 28 nowego p.g.g.

Mając na względzie uwagi dotyczące przepisów intertemporalnych (por. pkt. 2.), skoro przepis art. 28 ust. 1 (a także jego odpowiednik stanowiący regulację art. 17 ust. 3 w zw. z art. 17 ust. 1 dawnego p.g.g.) stanowią część unormowania działalności polegającej na podziemnym składowaniu odpadów (dawniej: składowanie odpadów w górotworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych), to na podstawie art. 201 nowego p.g.g. do Zabezpieczenia stosujemy „wszelkie przepisy regulujące podziemne składowanie odpadów” (tzn. przepisy nowego p.g.g.), jak to ujęto w cytowanym wyżej komentarzu autorstwa H. Schwarza.

W konsekwencji oznacza to, że od wejścia w życie nowego p.g.g., tj. od dnia 1 stycznia 2012 r., jedynym dopuszczonym przez prawo wprost sposobem wykorzystania Zabezpieczenia stał się przepis art. 151 ust. 4 nowego p.g.g., który wskazuje sąd powszechny jako właściwy w tej sprawie.

Stanowisko takie znajduje odzwierciedlenie w fachowej literaturze przedmiotu, w szczególności odwołując się znów do pozycji H. Schwarza należy wskazać, że:

„W istocie, brak jakichkolwiek innych regulacji prawnych przy jednoczesnym brzmieniu art. 82 PrGeolGórn94 (dawne p.g.g. – wg mojego systemu skrótów) dawał podstawy do przyjęcia szerszego zakresu korzystania z ustanowionego zabezpieczenia. Jednakże w oparciu o obecne PrGeolGórn (nowe p.g.g. – wg mojego systemu skrótów) uznać należy, że wolą ustawodawcy było

ograniczenie możliwości zaspokojenia się z przedmiotu zabezpieczenia jedynie w zakresie roszczeń cywilnoprawnych.”

4.2. Realizacja Gwarancji

Organ koncesyjny dochował należytej staranności, żeby jego działania podjęte w 2015 r. w zakresie zrealizowania Gwarancji, której to formę przyjęło Zabezpieczenie, opierały się na wiarygodnych podstawach prawnych. Wypracowane wówczas rekomendacje (dalej: „Rekomendacje”) wskazały na konieczność jak najszybszego pobrania wspomnianej Gwarancji na konto bankowe Ministerstwa Środowiska. Przy czym środki te zakwalifikowano jednoznacznie jako tzw. dochód publiczny (art. 5 ust. 2 pkt 7 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, Dz. U. 2013, poz. 885 ze zm.). Tym samym przesądzono, że przedmiotowa kwota 2.000.000 zł nie może być przeznaczona na ewentualne wydatki, które będą konieczne w związku z eliminacją skutków nienależytego wykonywania działalności koncesyjnej przez podmiot DPV Service Sp. z o.o.

W celu wyjaśnienia zastrzeżeń, wyrażonych w kierowanych do organu koncesyjnego pismach zainteresowanych (niezależnie od treści interpelacji), chciałbym zauważyć, że opisując domniemane zaniechania organu koncesyjnego, w przestrzeni publicznej często stawiane są krzywdzące zarzuty, wynikające najpewniej z niezrozumienia istoty Zabezpieczenia, które przybrało w sprawie postać Gwarancji.

Z tej perspektywy przypomnieć należy, że Zabezpieczenie w świetle art. 28 nowego p.g.g. (art. 17 dawnego p.g.g.) można rozpatrywać w różnorodnym sensie:

- w sferze administracyjnoprawnej, w ramach której nakłada się obowiązek ustanowienia zabezpieczenia, a następnie może nastąpić określenie terminu wygaśnięcia obowiązku zabezpieczenia, określenie sposobu „zaspokojenia roszczeń” z ustanowionego zabezpieczenia, czy też wreszcie zwrot ustanowionego zabezpieczenia, o ile ustawodawca w ogóle przewidział takie elementy procedury, co w przypadku dwóch ostatnich nie ma miejsca na gruncie nowego p.g.g.;
- w sferze cywilnoprawnej, w ramach której na zlecenie Przedsiębiorcy instytucja finansowa zaciągnęła zobowiązanie w formie Gwarancji (jako formy nałożonego wcześniej obowiązku ustanowienia Zabezpieczenia), a następnie organ koncesyjny złożył oświadczenie o wezwaniu do zapłaty, stwierdzające, że Przedsiębiorca nie wywiązał się ze swoich zobowiązań wynikających z udzielonej Koncesji, co w niniejszej sprawie miało swoje oparcie w Rekomendacjach;
- w sferze szeroko pojmowanego prawa publicznego (mam tu na myśli jego aspekt finansów publicznych), problem sprowadza się natomiast do podawanego w wątpliwość przekazania kwoty 2.000.000 zł, pochodzących z Gwarancji, na centralny rachunek budżetu państwa jako niewyodrębniona część dochodu budżetu państwa za okres od 1 do 5 czerwca 2015 r., co w niniejszej sprawie miało swoje oparcie w Rekomendacjach.

W konsekwencji, sam fakt, że Minister doprowadził swym oświadczeniem do wypłaty na rzecz Skarbu Państwa kwoty oznaczonej w Gwarancji (2.000.000 zł), nie oznacza, że po uznaniu rachunku bankowego Ministerstwa, niejako automatycznie miałby otrzymać kompetencję dookreślenia sposobu „zaspokojenia roszczeń” z ustanowionego zabezpieczenia

(w szczególności w celu likwidacji zakładu górniczego), czy tym bardziej o zwrocie ustanowionego zabezpieczenia. Takie kompetencje nie zostały bowiem przewidziane dla Ministra w nowym p.g.g.

Niektórzy z zainteresowanych w sprawie, nie bacząc w żaden sposób na przepisy prawa, ignorują najwyraźniej fakt, że regulacja typowego zabezpieczenia w prawie administracyjnym obejmuje przynajmniej następujące jego fazy (etapy):

- nałożenie obowiązku ustanowienia zabezpieczenia;
- określenie sposobu „zaspokojenia roszczeń” z ustanowionego zabezpieczenia;
- ewentualny zwrot niewykorzystanego zabezpieczenia na rzecz uprawnionego.

W świetle powyższego, mając na względzie regulację nowego p.g.g., wprawdzie organ koncesyjny miał (i nadal ma) podstawę prawną do nałożenia obowiązku ustanowienia zabezpieczenia, niemniej od wejścia w życie nowego p.g.g. nie ma natomiast przyznanych wprost w ustawie kompetencji do określenia sposobu „zaspokojenia roszczeń” z ustanowionego zabezpieczenia, czy też ewentualnego zwrotu niewykorzystanego zabezpieczenia na rzecz uprawnionego. Nie wyklucza to oczywiście możliwości dochodzenia przez uprawnionego faktycznego zwrotu przed sądem powszechnym na zasadach ogólnych prawa cywilnego.

Dodać należy, że nawet wspomniany wyżej art. 82 dawnego p.g.g. (ustanawiający teoretyczną możliwość pokrycia kosztów wykonania obowiązków związanych z likwidacją zakładu górniczego z zabezpieczenia) nie regulował przecież w istocie rzeczy ani procedury ani organu właściwego w takiej sprawie. Dodatkowo, z uwagi na treść art. 201 nowego p.g.g. trudno brać pod uwagę możliwość jego zastosowania w sprawie PSO „Otyń”, skoro z woli ustawodawcy jedyną formą „zaspokojenia roszczeń” z zabezpieczenia jest obecnie określona w art. 151 ust. 4 nowego p.g.g. (tj. w związku z postępowaniem sądowym ws. tzw. szkód górniczych).

Z braku innych wskazań, kwota Gwarancji została natomiast w dniu 8 czerwca 2015 r. zadysonowana na centralny bieżący rachunek budżetu państwa zgodnie z Rekomendacją.

W rezultacie bieżących konsultacji z pracownikami Ministerstwa Finansów (dalej: „MF”), ustalono natomiast, że z perspektywy MF te środki nie istnieją jako zabezpieczenie, bo stanowiły po prostu część strumienia dochodów publicznych. Nie zostały przy tym w żaden sposób oznaczone, a w rezultacie zostały już w istocie wydatkowane jako środki publiczne. Wobec wcześniejszych uwag, dotyczących braku podstawy prawnej dookreślenia sposobu „zaspokojenia roszczeń” z ustanowionego zabezpieczenia, pomijam natomiast ocenę zasadności dochodzenia od MF ewentualnego zwrotu nadpłaty dochodów publicznych w tym zakresie.

5. Uwagi końcowe

Jednocześnie pragnę zapewnić, że niezależnie od wspomnianych w odpowiedzi na pismo planów legislacyjnych (których rezultat i koniec trudno dziś przewidzieć), od dłuższego czasu, podległy mi Departament Geologii (DGL) prowadził prace koncepcyjne dotyczące potencjalnych alternatywnych działań w celu „uruchomienia” przedmiotowych środków z Gwarancji na cele likwidacji zakładu górniczego.

Odwołując się jednak do określonej w art. 7 Konstytucji RP zasady praworządności, należy pamiętać, że w świetle przytoczonych powyżej przepisów dawnego p.g.g., a przede wszystkim nowego p.g.g., próba podjęcia alternatywnych sposobów załatwienia przedmiotowej sprawy na drodze administracyjnoprawnej przed organem koncesyjnym naraża organ koncesyjny na skuteczne stawianie mu zarzutu działania bez podstawy prawnej i poza granicami prawa, skoro wola ustawodawcy na gruncie nowego p.g.g. wydaje się być wyrażona w stanowczy sposób (por. pkt 4.1.).

W konsekwencji, pomijając nawet kwestię przelania kwoty pochodzącej z Gwarancji na centralny bieżący rachunek budżetu państwa jako dochodu budżetu państwa, trudno byłoby nawet deklarować, że wspomniane prace koncepcyjne mogą doprowadzić do przyjęcia miarodajnej ścieżki postępowania administracyjnego, w ramach której to organ koncesyjny miałby posiadać kompetencje do wypowiedania się w procedurze administracyjnoprawnej o sposobie wydatkowania przedmiotowych środków (tj. ws. określenia sposobu „zaspokojenia roszczeń” z ustanowionego zabezpieczenia).

Z poczynionych wyżej uwag jednoznacznie wynika, że przyczyną problemów z wykorzystaniem środków pieniężnych z Gwarancji był określony stan regulacji prawnej, pozbawiający organ koncesyjny kompetencji, które intuicyjnie i w odczuciu społecznym powinny mu przynależeć. Właściwym adresatem kierowanych do organu koncesyjnego zastrzeżeń w tej sprawie powinny być zatem instytucje państwa, których działanie doprowadziło do przyjęcia zrekonstruowanej wyżej na gruncie nowego p.g.g. woli ustawodawcy (por. ponownie pkt 4.1.).

Proszę o przyjęcie ze zrozumieniem powyższych wyjaśnień i niewyciąganie zbyt pochopnych wniosków ze stanowiska prezentowanego w sprawie przez niektórych zainteresowanych, gdyż najwyraźniej opiera się ono na opacznym zrozumieniu roli organu koncesyjnego w przedmiotowej sprawie, a dodatkowo jest oderwane od ustalonego w sprawie stanu prawnego.

Z wyrazami szacunku

Krzysztof Galos
Podsekretarz Stanu - Główny Geolog Kraju
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/